

Татяна:
Да се завърнеш у дома

Акценти

УВЕЛИЧАВАТ ЗАПЛАТИТЕ В „АРСЕНАЛ“

Средно с 10% се увеличават договорените основни заплати за работниците и служителите в „Арсенал“ АД. За това увеличение съобща още през октомври на празника на фирмата изпълнителният директор Николай Ибушев.

Така на практика от началото на декември минималната работна заплата в дружеството става 420 лева. Увеличението на минималната заплата става с месец по-рано от разписаното и договореното от Тристранния съвет на национално ниво увеличение на минималната работна заплата. Предвиденото увеличение от средно 10% няма да е еднакво за всички работещи. При определяне размера на увеличението ще се има предвид направената атестация на персона-

ла от преките ръководители по цехове и заводи.

За работещите в заводите 3 и 4, където, освен договорените основни заплати, се изплащат и допълнителни средства за отдалеченост в размер на 150 лева, те ще бъдат запазени, заедно с предстоящото увеличение. От декември със 7,6% се увеличават и тарифните ставки за рабо-

В БРОЯ ЧЕТЕТЕ:

на стр. 3

Експертно:
Инж. Цветан Шиков
за новия
Общ устройствен план

на стр. 7

Срещи:
Проф. полк. Димитър Недялков

тещите на норма. Увеличеният размер на заплатите на работещите в „Арсенал“ АД ще бъде отразен в декемврийските фишове за работното възнаграждение.

Увеличението на договорените и основни заплати е съгласувано със синдикалните ръководства и структури на КНСБ и КТ „Подкрепа“ в „Арсенал“ АД.

За втори месец през декември работещите ще получат и увеличен размер на месечните ваучери за храна, които от 40 лева стават 60 лева. Увеличението им през последните два месеца е жест на ръководството на фирмата за предстоящите коледно-новогодишни празници.

„Трибуна Арсенал“

ЗАЩО НАВЪН, А НЕ ТУК? ИЛИ ДВЕТЕ СТРАНИ НА ЕДИН МЕДАЛ

*Изводи,
откровения и поуки от една среща в
търсене на обратен завой от Терминал 2*

„Всеки трябва да си даде сметка колко иска да получава, какво дава и какво може в замяна на това. Пропастта между средните ръководители, дефицитът вече и на такива, както и очертаващата се тенденция на дефицит при висшите ръководители, създават много ниши и възможности за кариерно развитие в „Арсенал“ на умни, образовани и мотивирани хора. Не е далеч времето, когато хора от други места и държави ще искат да работят в „Арсенал“. Очакваме ви не само в „Арсенал“, а във всички фирми в района. Затова бъдете умни!“

С тези думи се обърна пред ученици от средните училища в

Казанлък представителят на „Арсенал“ инж. Владимир Чучумишев, в качеството си на общински съветник от групата „Експерти за Казанлък“ и координатор на Регионалния център на БАН в града. Той бе сред участниците в регионалната среща-дискусия, организирана от Икономическия и социален съвет на Република България и Община Казанлък, на тема „Възможности за реализация на младите хора в община Казанлък“.

Продължава на стр. 5

Сфинансовата подкрепа на Експерти за Казанлък в града бе открит единственият паметник в региона на създателя на „История Славянобългарская“ Паисий Хилендарски. Паметникът бе открит в двора на едноименното училище. Представителят на Експертите, присъствал на церемонията, бе инж. Янко Запрянов, директор „Технологично оборудване и иновации“ в „Арсенал“ АД. Общо 4 800 лева са вложени в изграждането на паметника. Освен от Експертите, средства за това са дарили НПО, бивши възпитаници на училището, родители, местни обществени организации. Паметникът е дело на скулптора Велин Дечков, преподавател в НГПИД „Акад. Дечко Узунов“ в Казанлък. Откриването на паметника на Паисий в двора на едноименното казанлъшко училище е част от поредица прояви и събития, посветени на 157-та годишнина от създаването на училището. Сред тях е и пълен препис на Паисиевата история, който учениците в училището ще направят. Той ще бъде изложен в училището догодина в рамките на поредния патронен празник. Паисиевата „История Славянобългарская“ има 70 исторически преписа и един от тях е притежание на ОУ „Св. Паисий Хилендарски“, подарък от Иннър Уил клуб – Казанлък.

Издателски съвет: Николай Ибушев, Янко Запрянов, Цветан Шиков, Добрин Драгнев.
Редколегия: Деляна Бобева - гл. редактор, Диана Нејчева, Мария Рашкова, Първо-лета Петкова, Мария Пискова, Миран Маденджиян, Венко Юнаков.
Със съдействието на КНСБ и КТ „Подкрепа“ в „Арсенал“ АД.

Татяна от 4/130:

ДА СЕ ЗАВЪРНЕШ У ДОМА

Всъщност, последната година и половина в Завод 4 не е единственото време, което Татяна Пейчева има тук. Още преди Португалия Татяна е била в Мъглижкия завод. През 2014-та просто са завърща. Завърща се при своите. Приемат я като стар приятел. Семейството на Завод 4 е не просто семейство от колеги и приятели. За Татяна това е част от фамилната история. „Половината ни семейство е минало оттам. Баба ми се пенсионира в Мъглиж, майка ми – цял живот в 4/140...“, обяснява Пейчева присъствието си тук. Всичко започва от дядото Йордан. Сега с усмивка към арсеналското битие на баща си тя добавя още едно – най-новото, на 19-годишния си син Таньо в Завод 5: „Започна скоро след абитуриентството, навреме трябва да се научи да работи, докато е моментът – да придобие навики, да свикне“. „Всички сме тук, в Казанлък, в „Арсенал“, само аз се поразходих за известно време до Португалия...“, отново се усмивва Татяна. Като я гледа, човек си мисли:

"Колко прости са нещата от живота"

Близостта със семейството, работата, която обичаш... Но при Татяна има и други неща, които пълнят живота с радости. Най-новото от тях: страстното хоби – народни танци! Увелича се по тях покрай вуйна си Светла. Преди малко повече от година точно Светла я води за пръв път на една от хортеките на читалище „Жар“. Уж само за една вечер. Обаче на Татяна страхотно ѝ харесва и сега тя вече е неразделна част от играещите български народни танци казанлъчани, ентузиастични от семейството на Дора и Петьо Петкови. Надиграванията и фестивалите по Рожан, Копривщица, Севлиево, Поморие, Разлог... не повторимата българска атмосфера на празника на Жеравна: „В Жеравна, където се ходи за празника само в автентично облекло, без часовници, телефони и прочие, наистина се усетих като част от онова отминало българско време, беше хубаво“. Тази емоция за Татяна е нещо, което обича толкова много, колкото и работата си. А тръпката, която дава само танцът, за нея е стара любов – като малка е част от Клуба за спортни танци „Роза“.

Татяна вече си има свое малко ново лично богатство: два-та костюма автентични носии, които си сглобява сама. Първият сукман има като подарък от вуйна си: „Много си я обичам и тя си ме обича, грижи се да ми е хубаво...“. Татяна си има и малка нова мечта: македонска носия. Но истинските, от сандъците на баби и прабаби, вече никак не са евтини...

На Татяна ѝ е хубаво в тази нова страст. Най-много обича македонските хора, нищо, че сме тракийци... Разтоварването с български фолклор я за-

режда неимоверно. Признава, че времето за хоби има благодарение на мама и тате, които обгрижват общия им дом. Признава също, че личното ѝ време

скокиш в дълбокото на емигрантския живот, трябва да се оправих сам. Татяна явно е човек, който не се плаши лесно. Тъй както сега е уверена в това, което прави

Тя цялата е една усмивка. Едва от година и половина слънчевото момиче Татяна Пейчева е част от екипа на 4/130 в Мъглиж. Но вече е 100% изпитател при 100 процентовите проверки на продукцията капсули. Когато идва тук през пролетта на 2014-та, нямало много желаещи за тази отговорна работа. Тя наистина не е за всеки. Но Татяна опитва и още от самото начало е решена да се справи. С перфекционизъм. И с усмивка, разбира се. Татяна не спира да се усмивва. Арсеналският завод в Мъглиж не е туристически хотел на Иберийския полуостров. А Татяна идва тук след 11 години в Португалия. „Разбрах, че в чужбина може да се справи добре само човек, който не е сам. А и вече съм наясно, че съвсем различно е, когато работиш с любов към това, което правиш“. Изпитателят Пейчева обича това, което прави. Обича го, въпреки че първия ден, когато дошла, определено се уплашила от изолираното мрачно помещение, в което минава цялата ѝ смяна заради съображения за сигурност“. Сигурността в работата в това производство за Пейчева е факт. „Винаги може да се случи инцидент, но са взети всички мерки и, ако спазваш технологията и правилата, ако си дисциплиниран и психически устойчив, имаш вътрешната си увереност, всичко е наред“, казва тя за рисковете в ежедневието си. И още: „Има си своите тежки дни, както навсякъде, но като цяло ходя с удоволствие и желание на работа. Това е!“.

не са само танците. След толкова години в Португалия, онова там понякога ѝ липсва. Затова тя продължава да си поддържа приятелствата зад граница. С българи, португалци, бразилци... Поддържа и езика. Научила го някак от само себе си – като

като изпитател на капсули, така и тогава, когато стъпва за пръв път в чужбина, тя с усмивка бори предизвикателствата. Първо работи в селското стопанство, става градинар, усвоява тайните на парниковите цветя, после иде ред на курс към тамошното Бюро по труда.

Сетне Татяна пътува десетки километри, за да завърши по собствено желание курс за работа в туризма. Стъпчиците напред следват една след друга. Харесва ѝ, придобива опит. Ваканционни селища, старинни къщи, хотели... През годините в чужбина нейният животът се пълни със супер интересни случки и събития... В професията казанлъшкото момиче стига дори едно по-високо ниво, но... точно тогава се налага да се прибере у дома: заради родителите, заради сина си... Човешки неща... Човешкото, човечността, е нещо важно за Татяна Пейчева от 4/130. „Както навсякъде, има хора и хора“, е видяла с очите и сърцето си тя. „Проблеми с хората има навсякъде“, споделя Татяна, но казаното никак не звучи като оплакване. Оплакванията са последното нещо, което ѝ минава през ум... Приема нещата без излишни драми и се опитва да види хубавото във всяка ситуация. Открива го, има такива хора, които го

прекия си началник Пенка Беливанова. И на бившия си-настоящ началник Рашо Козарев, с когото по стечението на житейските обстоятелства се завръщат едновременно тук след толкова години. Работили са заедно и преди Пейчева да тръгне за Португалия. Навремето Татяна попада в Мъглижкия завод случайно. Идва на бригада, когато нещата в „Арсенал“ не вървят така добре, както сега. Наложило се временно преместване от Завод 2 в Казанлък, където тя отива през 1998-ма след завършването на заводското училище. Временно било, но Татяна остава. Цели две години.

Мисли да остане и сега, след новото си завръщане тук. Защото, явно, тя умее да почва отначало. Защото не се плаши от нищо – върва си, разчита на себе си. Защото е обещала на един приятел, който през пролетта на 2014-та ѝ помага да дойде тук: „Никога няма да го предам!“. Защото обича

носят у себе си. Хубавото в това му смисъл в арсеналския завод в Мъглиж за Пейчева е очевидно: „Началниците са добри, опитват се да създават максимално добри условия за работа, както и дух на колегиалност сред хората“. „Надежда Маркова, началникът-смяна ни е като майка, а началникът на цеха се старее всички работници да са добре, да няма от какво да се оплакват, помага ни се с каквото е възможно“, обяснява Татяна. Благодарна е на

работата си. Защото: „Условието тук постоянно се подобряват, както за работа, така и по отношение на социалните придобивки. Имаме подходящо работно облекло, безопасни условия на труд и всичко необходимо...“. Защото е посрещната добре от хората. Усещането е като да си се завърнал при свои. Защото Татяна Пейчева просто си е у дома.

Диана Рамналиева

11 805 лева събраха на традиционната си Благотворителна вечер Ротари клуб - Казанлък и неговият вътрешен дамски Иннер Уил Клуб. Средствата бяха набрани чрез покупки от дарителски шанд, наддаване в благотворителен търг, томбола и лични вноски на всеки участник в събитието от по 25 лева. Повече от сто гости събра тази година традиционното събитие, което двата клуба провеждат за рождения ден на Иннер Уил и в навечерието на Коледа.

Сред имащите принос за каузата бе и Нанчо Видев, член на групата Експерти за Казанлък, който дари Уникалното издание, библиографска рядкост за лова в България, спечелено от Христо Рахманлиев срещу 750 лева. Бизнесменът Стоян Желев си тръгна с уникален дестилат - коняк на Евксиноград, производство 1959-та година, спечелен от него за 700 лв. Картина на художика от Балчик Д. Генов отиде при прокурора Константин Тачев срещу дарение от негова страна от 610 лева. Маркови вина, дарени за търга от д-р Кети Маналова, бяха откупени от Борис Кърчев за 550 лева. Сред дарителите бяха и други извънни ротарианци, традиционно подкрепящи каузата „талантливи деца на община Казанлък“.

На благотворителната вечер дойдоха и кметът на Казанлък Галина Стоянова и депутатът Нено Влайков.

Наричане!

Мъжки щъркел долетя в най-прекрасното на есента в дома на инженер Георги Добрев - директор на Завод 3 и член на групата „Експерти за Казанлък“.

За да го зарадва - него и съпругата му, с първороден внук. При това - пряк наследник на дядо си - откъм име и таланти. Дай Боже! Родил се Георги Добрев Добрев - джунгур. Първородният внук е дело на първородния син на арсеналеца, който наскоро им заведе прекрасна съпруга.

Видният наследник засега ще оревава и зарежда с чар жълтите навета на столицата и, дай Боже, един ден да задмине славната си рода - по таланти, красота, чувство за хумор, доброта и омайство. Да е жив и здрав! За радост на всички, които го чакаха с любов, посрещнаха с любов и с любов ще споделят годините напред с него.

И честита радост!

Инженер Цветан Шиков: НОВИЯТ ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА КАЗАНЛЪК - ФАКТ ПРЕЗ 2017-ТА

Вприключилия през този септември мандат на Общинския съвет на Казанлък

за окончателно завършване на заданието за частично изменение на ОУП. След

с тракийското племе одрис. В разглежданата територия попада и южната част от Национален парк-музей „Шипка-Бузлуджа“, принадлежаща към община Казанлък.

Частичното изменение на ОУП и значението му за развитието на Казанлък и цялата община, както и перспективите, които дава ОУП на Долината на тракийските владетели, вече са били теми за читателите на „Трибуна Арсенал“ в разговори с Цветан Шиков, ръководител Направление „Проектиране, инвестиции и строителство“

строителството на града за близките 10-15 години. С Решение №779 от 30.10.2013 г. на Общинския съвет - Казанлък бе одобрено Заданието за изработване на Общ устройствен план на Община Казанлък, а през настоящата 2015-та година е проведена и обществена поръчка от общинската администрация, избран е и изпълнител на изработването на ОУП на Община Казанлък.

Коя е фирмата, натоварена с тази отговорна задача?

- Избрана е фирмата „Консорциум Урбангруп“ - гр.София. С нея вече е сключен и договор. Договорът е с дата 03.06.2015 година и в него са предвидени точните срокове за проектиране.

Какво предвижда процедурата по закон?

- Сроковете по договор с фирмата - изпълнител пред-

виждат шест месеца за изработване на предварителен проект на ОУП на Община Казанлък, придружен с екологична оценка и оценка за степента на въздействие на плана. Трябва да се проведе и обществено обсъждане с гражданите, да приключат и всички съгласувателни процедури на предварителния проект отстрана на общинската администрация. Два месеца са отредени за изработване на окончателния проект.

Кога Казанлък ще има нов Общ устройствен план?

- Сроктът за изработване на окончателния проект е не повече от 24 месеца от датата на сключване на договора, т. е. в средата на 2017-та година. След по-малко от две години Община Казанлък ще разполага с одобрен Общ устройствен план.

Диана Рамналиева

едно от основните направления на работа бе градоустройственото и благоустройственото планиране. Идеята не е самоцел, а необходимост, без която не е възможно развитието на местната територия, не само заради нуждата от спазването на закона, а и заради доброто развитие на Казанлък и цялата община, както и поради възможностите, които това планиране дава за проектиране и инвестиране, включително реализацията на нови обекти, финансирани от ЕС.

През 2013-та година беше прието частично изменение на действащия Общ устройствен план /ОУП/ на град Казанлък. Обособени бяха специфични територии, очертани бяха техните граници и бъдещи функции. Действащият Общ устройствен план на Казанлък, който преди две години беше частично изменен, е от 1990-та с актуализация от септември 2001-ва година.

Още в началото на мандата на местната власт през 2011-та година в Общината започна работа по идеята

неговата разработка, която бе приета на сесия, бе възложено и самото изпълнение за извършване на частично изменение, което е дело на Сдружение „Севт 2012“. След внасянето на заседание на Общинския съвет, то беше прието на 30-ти септември 2013-та година. В мандат 2011-2015 бе приет и Общ устройствен план на Долината на тракийските владетели. Той дава насоки на развитието на площ от 11 784,8 ха, която обхваща извънселищна територия, част от Казанлъшката котловина, включваща западната част на землището на гр. Казанлък, част от землището на градовете Шипка и Крън, село Шейново, част от землището на селата Енича, Ясеново, Голямо Дряново, селата Хаджидимитрово, Дунавци, Копринка, Бузовград. На юг границите на разработката включват и яз. Копринка. Така формиран, териториалният обхват на плана обхваща зона с най-голяма концентрация на недвижимо културно наследство от археологически обекти, свързани

в „Арсенал“ АД, член на групата „Експерти за Казанлък“ в Общинския съвет и председател на Постоянната комисия по устройство на територията, инфраструктура, строителство и транспорт - комисия, която Шиков наскоро отново оглави и в новия състав на местния парламент. За работата, която остава да бъде свършена от местната власт в тази посока, отново питае инж. Цветан Шиков.

Г-н Шиков, в последните четири години беше свършена доста работа по планирането на териториите в община Казанлък. Това залага перспективите на развитието за десетилетия напред и улеснява значително проектирането и изграждането на нови благоустройствени обекти в полза на гражданите. Какво не Ви остана време да свършите и как предстоящите дейности в това отношение ще бъдат разпределени във времето?

- Да, приетата актуализация на Общия устройствен план на гр.Казанлък през мандата 2011-2015 г. решава градоу-

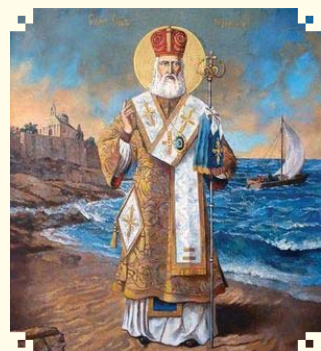
Поздравления

Цели 319 наздравници с наричания за здраво име, неспиращо добро, щедър късмет и големи успехи ще застигнат арсеналските именници, родени с благословията на Св. Николай Чудотворец!

Честит празник на именника Николай Ибушев, изпълнителен директор на „Арсенал“ АД, и на още 133-ма арсеналци със същото име.

Щастие и късмет за 159-мата арсеналци с името Никола и 26-те арсеналки с името Николина!

Св. Николай да закриля и дарява с късмет и сполука финансистите, банкери и всички с грижа по парите!!!

БУЗЛУДЖА МОЖЕ ДА СТАНЕ МОНУМЕНТ НА ВРЕМЕТО

„Бузлуджа не е бreme, а шанс и има огромен потенциал: морален, туристически, финансов“, това казва арх. Дора Иванова, която представи в Казанлък своята инициатива „Бузлуджа - паметта на времето“.

Основна цел на инициативата е превръщането на паметника на Бузлуджа, известен като „Чинията“, в монумент на националната историческа памет. Според изчисленията на архитект Иванова, реализацията на проекта ще е на стойност 2,5 млн. лева. Две обиколки на монумента - хоризонтална и вертикална, ще предлагат своеобразно пътуване във времето назад, според проекта на архитектката от Монтана.

Проектът „Бузлуджа - паметта на времето“ със специална архитектурна награда

Проектът „Бузлуджа - паметта на времето“ е получил специалната награда на Камарата на архитектите в България. Арх. Дора Иванова се надява, че заинтересовани организации и общини ще приемат присърце проекта и в България ще може да съхрани за времето един от най-ценните си паметници, признат в света и намерил място в престижната световна класация на германското предаване „Галилео“ на 33-те най-красиви изоставени места в света.

Арх. Иванова предлага преустройство на съществуващата сграда с възможно най-малка, но достатъчно архитектурна и функционална намеса, за да я превърне в монумент на времето, разказващ историята на България от Античността до наши дни.

Концертна зала с 400 места със седалки, на които да бъдат изписани имената на заслужили за историята българи и с възможност да се дописват

с нови във времето напред, предлага авторът на архитектурния проект. Предвидено е да има тъмен коридор - като символ на робството и разрухата, 16 колони с изображенията на български владетели - на мястото на полуразрушените съществу-

ващи сега. Панорамен асансьор и стъклена платформа, отвеждаща до открит панорамна тераса с гледка към съвременна България, са част от предложенията на арх. Дора Иванова.

се руши. Проектирането на паметника е отнело 25 процента от времето, строителството - 15 на сто, а практическото му използване се равнява на 13 процента или само 9 години, сочи изследването ѝ.

Проектът за съхраняването на паметника на Бузлуджа е дипломната работа на арх. Иванова в Берлин, защитена с отличен

Разработването на проект за съхраняването на паметника на Бузлуджа е дипломната работа в Техническият университет в Берлин на арх. Дора Иванова, защитен

то на проекта. Около 50 хиляди лева са нужни за тази цел, каза арх. Иванова, която изрази съжаление, че нищо от документацията по изграждането на паметника на Бузлуджа не е запазено.

Германски приятел станал причина арх. Иванова да види паметника с „архитектурни“ очи

Арх. Дора Иванова разказа, че научила за уникалността на „Чинията“ на Бузлуджа от свой германски приятел, който станал причина тя да погледне на уникалното съоръжение, признато в света като такова, с „архитектурни“, по думите ѝ,

оби. Работата по проекта среща рожената в Монтана млада архитектка с живеещата от 4 години в севлиевското село Крушево шотландка Никола Милър. Нейно хоби е фотографията. А сред първите й посещения в България е връх Бузлуджа - за първи път през 2011 година.

След това всяка година, всеки сезон, по няколко пъти Милър ходи на Бузлуджа, за да снима уникалния паметник в различни сезони и форми. Стоици са фотосите, като трийсетина от тях Никола подрежда в първата си експозиция, посветена на Бузлуджа. Убедена е, че „Бузлуджа е великолепна сграда, която не може да бъде оставена на ежедневната атака на човешкото безразличие и околната среда, които безмилостно я рушат“.

„Време е да се спре разрушаването, крещят снимките ми“, казва шотландката, която редом с момичето от България се бори за съхраняването на уникалния български паметник и неговия нов живот. Съмишленник им е лондончанинът Джонатан, който също е избрал Крушево, България, за свой нов дом и заедно с приятелите си търсят варианти и хора, които да им повярват и да ги подкрепят да опазват сътвореното с труда на предишните поколения.

„Болката се разсейва, остава споменът за един провал, но нека не сме част от друг провал днес“, пише Никола Милър в емоционалното си обръщение към посетителите на изложбата и купувачите на нейните фотоси - картички. Шотландката е прегърнала идеята на младата българка, която не помни работещата „Чиния“, но е посветила младостта си на каузата да я отвори за поколенията напред.

Деляна Бобева

НЯМА ДА ВДИГАТ ДАНЪЦИТЕ ПРЕЗ 2016-ТА?

Местните данъци няма да се увеличават, стана ясно по време на публичното обсъждане на Бюджет 2016 на Община Казанлък.

42 млн. 583 хил. 683 лв. бюджетна макрорамка за 2016-та година планира администра-

цията на Община Казанлък. Към общинския проект за бюджет председателите на двата големи синдиката Цветанка Лискова от „Подкрепа“ и Николай Маринов от КНСБ поискаха увеличение на заплатите на заетите в културата, общинските

комунални дейности, здравеопазването в детските ясли и някои дейности в администрацията.

Граждани поискаха по време на обсъждането ремонт на улица „Вожели“ и облагодоряване на блокови пространства край ул. „Пушкин“. Иван Лапчев, председател на ДСБ в Казанлък, поиска по-добри условия за бизнес-средата в града, в това число - по-ефективно използване на ресурса минерална вода, както и ремонт

на улиците в Индустриалната зона. Лапчев призова още за навременно изплащане на общинските задължения по присъдени суми за спечелени дела, за да не се стига до нарастване на разходите от лихви и съдебни изпълнител-

ни дела.

Приоритет за другата година е запазването на финансовата общинска стабилност и нейното подобряване. Подчертава се, че бюджетът е бюджет „в условията на финансова и икономическа криза“. Основна цел на бюджета е недопускането на рискове. Най-много разходи отново са предвидени за делегираните от държавата дейности, подписани със субсидия от Републиканския бюджет. Предвижда се нарастване на разходите за здравеопазване, социално подпомагане, за култура. Разходите за делегираните от държавата дейности са 1 млн. 758 хил. 200 лв. повече от планираното през 2015-та, което е нарастване с 8.32 %. Общата изравнителна субсидия, която държавата отпуска за допълване на разходите в местните дейности, е в размер на 3 млн. 230 хил. лв., спрямо 3 млн. 187 хил. 500 лв. за тази година.

Диана Рамналиева

Иди и виж

8 декември, 17.00 часа, пл. „Севтополис“ - **Запалване светлините на коледната елха**

10 декември, 17.30 часа, пл. „Севтополис“ - **Коледен концерт на вокални формации, Детски комплекс**

11 декември, 17.30 часа, ЛХМ „Чудомир“ - **Коледен концерт на камерни формации - цигулка и пиано**

11 декември, 17.30 часа, Военен клуб, **Коледна изложба на школата на Ренина Лекова**

12 декември, 11.00 часа, ул. „Искра“ 4 - **Детски спектакъл „Коледни неразбории“, Театър „Л. Кабакчиев“**

12 декември, 11.30 часа, ЛХМ „Чудомир“ - **Коледен концерт на Школата по пиано и забавни песни, НЧ „Възродена Искра“**

14 декември - ул. „Искра“ 4 - **Коледен концерт на хор „Севтополис“**

14 декември, 17.30 часа, Камерна зала ДК „Арсенал“ - **Детски спектакъл „Коледни неразбории“**

16 декември, 16.00 часа, Общинска библиотека „Искра“ - **Коледна изложба**

16 декември, 19.00 часа, Ресторант „Казанлък“ - **Коледно-новогодишен бал на Клуб по спортни танци „Роза“**

17 декември, 18.00 часа, Военен клуб - **Концерт „Коледна - празник на надеждата“**

ЗАЩО НАВЪН, А НЕ ТУК? ...

Продължение от стр. 1

Целта на срещата бе да бъдат чути учениците, на които им предстои завършване на средното образование, както и какво очакват от местната власт по отношение на възможностите за реализация в района и какво би ги мотивирало да останат в страната. Един от акцентите на срещата бе направено през май национално проучване по поръчка на Икономическия и социален съвет /ИСС/ за миграционните нагласи на завършващите училище младежи и изводите от него.

Именно обезпокоителните изводи от това изследване и тенденциите по отношение на реализацията на младите хора в страната през последното десетилетие са в основата на почти апостолските съвместни турове на научната общност и бизнеса да тръгнат из страната в желанието да търсят съвместен път с младите хора и подказани от младежите начини и варианти за решение на тежката задача:

как да се спре изтичането на качествен демографски капитал от страната и обезлюдяването на малките населени места и градове в България.

Не на последно място и как да се бори младежката безработица при наличие на реални работни места в страната. Само шрих в това отношение е ситуацията в община Казанлък, където през миналия месец октомври безработицата е 4,7% /с повече от процент по-ниска от същия период на миналата година/, обявените свободни работни места само за октомври са над 300 в района, а регистрираните трайно в Бюрото по труда безработни млади хора до 29 години са 278. От тях 55 са висшисти, 143 със средно образование, останалите с по-ниско.

Сериозността на проблема и пряката държавна ангажираност с него събра на една маса в Казанлък председателя на Икономическия и социален съвет на България проф. д-р Лалко Дулевски, неговия заместник проф. Нено Павлов, председателката на Синдиката на българските учители Янка Такева, представители на Министерството на образованието, началника на Регионалния инспекторат по образованието, представители на кариерни центрове от страната, Бюра по труда, училищни психолози, преподаватели.

Младите хора търсят не просто работа, а подходяща и доходна работа.

Факт, който ги кара да сменят местоживеенето си и е един от основните изводи в проучването, направено сред 2130 средношколци от цялата страна. Половина от анкетираните заявя-

ват, че в населеното място, в което живеят, трудно си намират такава работа, и също половината са посочили като втори проблем да останат в родното си място факта, че там нямат възможност да получават високи доходи.

Изследването обаче не се е занимавало с параметрите на очакванията и разбирането за „високи доходи“ отстрана на завършващите средно образование.

Всеки четвърти от запитаните е заявил, че в населеното място, в което живее, няма възможност да получи добро образование, и то в посока практически умения, които то дава.

Заявеното от средношколците се приема с особена

миграцията начина за по-високи доходи и уреждане с по-добър живот на база работа навън, а оттам и евентуално придобиване на по-добър социален статус.

Светъл лъч надежда е изводът в изследването, че в миграционната мотивация на младите хора не присъства емоционално негативното отношение към България. Само 3% от запитаните намерение да напуснат страната са отговорили, че принципно не желаят да живеят в България.

97 от 100 завършващи средно образование и имащи намерение да напуснат страната ученици са изразили желание да живеят в България, но се сблъскват с други съществени про-

бора с необосновано големи очаквания и претенции или просто мигранти-невъзвращенци. Наготово осигуреният финансов комфорт отстрана на родители-мигранти е само дребен шрих в цялата кавалкада от проблеми, демотивиращи средношколците и безработните младежи за развитие и работа.

На младите хора липсват умения за живот и това в голяма степен ги демотивира,

обобщил част от големия проблем Янка Такева, член на ИСС и председател на Синдиката на българските учители. В тази посока е крайно необходимо обучение по гражданско образование, но неформално, а такава, което да дава нужните

щата година в обучението в 11-ти и 12-ти клас става задължителен предмет гражданското образование. Още от забавящата до 11-ти клас това обучение ще е в различни интерактивни форми. Наложителни са промени и в дейността на кариерните центрове по места към МОН, показвал анализът на ИСС.

В тази ситуация е необходимо и промяна на начина като мислене и маниер, за да предлага кариерно развитие на място, допълнително. Повод за това й давала и друга тревожна статистика относно демотивацията на младите хора: 51% от децата в България се отглеждат само от един родител. Другият е обикновено зад граница. Други 12% от децата от 1-ви до 12-ти клас се отглеждат от баби и дядовци, тъй като и двамата им родители работят в чужбина. Плодовете на това съотношение ще ги „бере“ цялото общество, ако не се погрижим навреме, допълнително. Председателката на СБУ даде „Арсенал“ като добър пример за активен участник в процеса, както на дуалното образование в България, така и на корпоративна грижа към младите хора с професионални интереси. Заради вашата политика спрямо завършващите и възможностите за тях в бъдеще вече има сериозен интерес към „Арсенал“ и работа при вас от варненски професионални гимназии, каза още Такева.

И след казанлъшката „скърцаща“, но много полезна и откривена, среща пътят към Терминал 2 за стотиците, хиляди млади българи остава открит. Мотивите за обратния завой от него продължават да се търсят.

Каузата обаче е обречена, ако някоя от засегнатите страни се откаже или абдикира.

Деляна Бобева

тревога от анализаторите, тъй като проблемът се оказва по-сериозен дори от този за лошите пътища и транспорта, здравеопазването или корупцията в населеното място за живеене.

Изследването на ИСС стига и до други тревожни изводи:

По-уязвими от миграция са малките населени места, където, колкото по-малко е населено място, толкова заявило желание да емигрират са повече.

И друг интересен факт: в големите градове желанието на средношколците за миграция е породено основно от желанието да се продължи образованието в чужбина, а за средношколците от малките населени места и градове то е свързано основно с намирането на работа в чужбина. Тенденцията важи и се запазва и по отношение на семействата: колкото по-образовано е семейството на ученика, толкова повече желанието за миграция е породено основно от желанието за продължаване на образованието в чужбина и обратно.

„Аз съм отличничка, ходя на частни уроци, но кажете ми какво да правя, към какво да се ориентирам“.

В това искрено признание на момиче, присъствало на срещата, всъщност се „изля“ същината на проблема. Дискусията се обвърна с лице към откритите проблеми, които превръщат младите хора в открити мързеливци, лентяи или

социални знания и умения на младите граждани за справяне с житейските им проблеми.

Тя съобщи, че от следва-

Съобщение!

АРСЕНАЛЦИ РАБОТЯТ 3 СЪБОТИ ПРЕЗ ДЕКЕМВРИ

Три ще са работните съботи през месец декември за колектива на „Арсенал“ и „Арсенал 2000“. Съгласно заповеди на изпълнителните директори на двете дружества работните съботи са заради отработването на почивните дни около Коледа и Нова година и сливането им с цел да не се прекъсва празничната почивка на арсеналци. Така на практика последният работен ден за 2015 година ще бъде 23 декември /сряда/, а първият за новата 2016 година – 4-ти януари – понеделник.

Работни ще бъдат съботите на 5-ти декември, когато се отработва 29 декември; на 12 декември, когато ще се отработи 31 декември /съгласно решение на МС от 5 ноември 2014 г./ и 19 декември, когато ще се отработва 30 декември.

В работната събота на 28 ноември бе отработен 28 декември.

Всички посочени делови съботи са на пълен 8-часов работен ден. Работниците и служителите, на които им предстои прекратяване на трудовите правоотношения преди 28 декември, не следва да отработват посочените работни съботни дни.

„Трибуна Арсенал“

Кухнята на Йонка

Уважаеми читатели на вестник „Трибуна Арсенал“,

Това е наша нова рубрика, която има за цел да открие и провокира дремещите кулинарни таланти във всеки един от нас. Хвърлена ръкавица към десетките професионални кулinary, намерили свой нов професионален пристан в „Арсенал“. Място-идейник за кухнята, за всеки, който обича красивите, бързи, евтини, прости и лесно приготвени ястия. И, разбира се, висшият пилотаж в кулинарията.

Нарекохме я на името на лъчезарната и неуморна, винаги пълна с идеи ръководителка на „Столово хранене“ в „Арсенал“ Йонка Велчева, защото тя е един от еталоните ни за пълно отдаване и посвещение на професията, превър-

ната и в хоби.
А и защото от кухнята на Йонка човек винаги може да очаква поне две неща: да си тръгне доволно и вкусно нахранен и да напълни очи и сетива с красотата и вкус.

Логично започваме рубриката именно с няколко лесни и вкусни предложения именно от личната кухня на Йонка. Идеята ни и очакванията ни са всички вие, кулinary от „Арсенал“ и наши читатели от близо и далеч, да изпращате на нашия електронен адрес tribuna.arsenal@gmail.com вашите рецепти, придружени със снимка или снимки за ваши любими ястия /ако това ви затруднява, изпратете само рецепти/ или такива, които приготвяте за ваши любими хора. Или просто - вашата запазена марка в кухнята. След 6 месеца, навръх деня на детето, от всички изпратени предложения до нас ще организираме специална кулинарна изложба-базар. Жури ще оцени трите най-добри кулинарни и най-вкусни попадения, които ще бъдат наградени от нас. С набраните средства от кулинарната изложба-базар ще инвестираме в актуална благотворителна кауза. Желателно е заедно с кулинарните ви предложения да ни оставите и актуален координат за връзка с вас.

Гответе, снимайте, изпращайте!

Казано иначе, „Кухнята на Йонка“ е и ваша!

Здравейте!

Оказа се, че експериментът ни да готвим „фирмено“ е заразителен и доста интригуващ, защото някои смели и чевръсти кулinary вече са опитали от предложенията на Йонка Велчева и са зараждали близките си с нещо вкусно.

И понеже през изминалите дни получихме и доста кулинарни предизвикателства, отправени лично към нас, ето го моят, в случая салатен, предколеден и предпразничен отговор – предизвикателство. Понеже никога не разполагам с достатъчно време, кухнята ми е мъзелива, ястията бързи, прости, но вкусни, надявам се. Салатите – също. При това съвсем елементарни, но красиви. И децата много им се радват. Татковците също, но с друга гарнитура:))

Споделям две от моите вече опитани и доказани във времето предложения. Ако ви харесат, ще споделим и други.

В компания на салатите ми е и невероятната бърза баница – „розички“ на инж. Дора Николова, технически секретар в Главна дирекция на „Арсенал“.

Четете, гответе, опитвайте, пращайте и на нас.

И да ви е вкусно!

Мъзеливите и прости салати
на редактора:

1. Салата „Коледно дърво“

Това е най-обикновено картофено пюре, украсено със свеж копър и зрънца нар. А за звездичка можете да използвате червена чушка или друг зеленчук по ваш избор.

2. Млечна салата

Това на снимката е най-обикновена млечна салата. Всеки я прави по свой начин. Аз предпочитам изцедено мляко, малко чеснов прах и краставици. За повече настроение украсата от краставички е изрязана под формата на борчетата. За тези, които не се справят добре с ножа при оформянето на борчетата, може и с ножица.

Всъщност, правила в украсата няма. Дайте простор на въображението си!

3. Бърза баница – „розички“ на инж. Дора Николова

Продукти:

1 пакет кори за баница

1 кофичка кисело мляко

3-4 яйца

300 грама натрошено сирене

Малко мляко и две-три шипки сода бикарбонат

Кубче масло и олио за намазване

Начин на приготвяне:

Всяка от корите се намазва с

БЪЛГАРИН ИЗОБРЕТИ ЕНЕРГОСПЕСТЯВАЩО ПАНО ЗА ПРОЗОРЦИ

Прозрачно шумо- и топлоизолационно пано, разработка на български екип, пести енергия и реално повишава температурата с 8 градуса вътре в жилището.

Това съобщава за читателите на „Трибуна Арсенал“ Георги Тончев, ръководител на екипа, разработил съвместно с чужди фирми иновацията. Разработката спечели годишната награда на „Загорка-Зелен фонд“

отоплението, при наличието на таква пана на прозорците на сградите, допълни Тончев.

Тестовете, доказващи енергийната ефективност на иновативните прозрачни шумо- и топлоизолационни пана, са направени с термовизионни камери откъм и с термометри отвътре.

Заради екологичната насоченост и енергийна ефективност, разработ-

ката на софийнеца Георги Тончев и екип получи наградата на „Загорка-Зелен фонд“. Тя му бе връчена на церемония в Казанлък от изпълнителния директор на „Загорка-Хайнекен“ Николай Младенов.

От 15 декември до 15 януари следващата година ще продължи гласуването на сайта на „Загорка-Зелен фонд“ за избор на сграда в област Стара Загора, върху която да се изпълни идеята на Георги Тончев. Премираното предложение е избрано сред 25 изпратени различни авангардни екоидеи.

Освен с разработката на това пано, Тончев, който е инженер и пилот, и с две докторанти, е разработил и технология за бронирани колелета. Новината за разработката на българина и екипа му бе застигната тези дни от съобщението, че Министерството на отбраната дава 208 000 лева на колектив от инженери за „Разработване на конструктивно-технологична документация за бойна бронирана машина за механизирани отделения (БМ)“. Според публикации в пресата, в обявената обществена поръчка било изрично записано, че колективът трябва да е от 5 души, като един от тях да има титла „доктор на науките“. Бъдещата машина трябвало да е с „високо ниво на бронированост, да плава, да има люк, климатична система и оръдие между 30 и 40 мм.

Според запознати, с тази обществена поръчка Министерството на отбраната най-вероятно е сондирано какви възможности има страната да си произвежда бронирани машини. Концепцията за развитието на армията предвиждала на бригадите на Сухопътни войски да са нужни най-много 100 такива машини.

Разработеното прозрачно шумо- и топлоизолационно пано е 37 пъти по-здраво от едно стъкло, каза Георги Тончев. За енергийната ефективност на един среден апартамент цената на паната е около 640 лева. Енергийната им ефективност се измерва в „спечелването“ на 8 градуса в плюс на температурата вътре в жилището. На практика в много голяма степен в повечето населени места може да се окаже и ненужно

Деляна Бобева

малко олио. Поръсва се с натрошеното сирене, след което листото се завива под формата на розичка. Свива се на руло от двата края, след което се завива в желаната форма. Може леко да се дооформи. Така направените „розички“ се нареждат в тавата една до друга. Обикновено са между 15 и 18. Заливат се с направената смес от разбитите яйца, мляко, сода.

Върху розичките се нареждат и малки парчета масло. Пече се в умерена фурна. След изпичането на розичките тавата се обръща върху три купички, завива се с влажна кърпа, за да изстине и се запази баницата пухкава.

Добър апетит!

Интервю с проф. Димитър Недялков

ЧАСТ ОТ АВИАЦИОННАТА ТЕХНИКА МОЖЕ ДА БЪДЕ ПРОИЗВЕЖДАНА В БЪЛГАРИЯ

Това твърди един от авиационните асове на България – полковник професор Димитър Недялков от Военната академия в София

Полковник Недялков, има ли шанс страната ни да възроди отново самолетостроенето? Унищожаването на тази индустрия логично историческо следствие ли е, недалновидност и продажност на българските политики ли е или резултат от

тенциал на държавата. И като закриеш този потенциал, тя и държавата олеква. За сметка на това олекване започват същите неща да се развиват, но в други държави. Същото това сега се случва отново с България, пак със самолетите. Пример давам с МИГ-29 и ремонта му.

А възможно ли е да стане това нещо? Не е ли утопия вече?

- Според мен е възможно, защото нещата с леката авиация, безпилотната авиация, е нещо, което е бъдещето на авиацията в света. И не е случайно, че Казанлък е първото място,

в държавата. Продажна е политиката, но хората също би следвало да си защитават интереса. Преди да се вземат решения, има механизми, за да се търси и отговорност защо се вземат тези решения.

Нито един самолет от старите ли нямаме в момента? Казахте, че е запазен само един, но той е в Техническият университет на Загреб.

- Да, така е. Това е „изчистване на файла“, както се казва. Да се знае, че преди Девети септември нищо добро не се е случило в България. Че Царска България не може да прави нищо хубаво и добро, по-добро, отколкото социалистическа България. Затова, дайте да изчистим файла тотално. Сега се действа по същия начин. Тоест, по времето на социализма нищо добро не се е случило в авиацията ни. Рущим старата авиация и така. Да, от старата ни генерация самолети това е единственият самолет, който е правен тук в България преди Девети септември, и той е в музея на Техническият университет на Загреб. Това е модел ДАР 9. А от „Български Капрони“ - КБ нищо не е останало. А като количество самолети фабриката в Казанлък „Български Капрони“ е произвела повече самолети, отколкото софийското предприятие. Аз ви казах: 50 броя КБ-11, 45 броя КБ-5, 24 броя КБ-9, 28 броя КБ-4, 20 броя КБ-3 и още 30 самолета преди това. Тоест, произведени са достатъчно самолети, за да може нещо да остане. Но, за да не остане за поколенията, за да се изтрие, да не знаят поколе-

От историята:

Къде е Казанлък в цялата тази история?

„Чехите много активно участват в българското самолетостроене и самолетна история на България. Още от 1926 година.

Най-хубавото, което сме купили още тогава, са 10 чешки учебни самолета „Шмоллинг“. Това, което е дошло от Англия и Франция, е било ново, но с много дефекти. Французите ни продават нови самолети, но със стари двигатели. Британците ни продават калпава техника. Чешките самолети пристигат на Божурище и започва да се шуми. И това започва да дразни, особено Югославия. Французин е бил шеф на окупационната комисия /ние тогава сме още окупирани територия, до 1927 г./, който французин е бил куц. Окуцал е вследствие на българска авиационна бомба при бомбардировките на Солун, където е бил ранен. Така че той е ненавиждал всичко, свързано с българската авиация. Освен че всичко, свързано с българската авиация до Първата Световна война е 100% унищожено, рестрикциите са големи. Нуждите стават големи, а тук, в Централната част на страната, расте и интересът към авиационното производство. Много младежи проявяват интерес. Така авиационното училище се мести в Казанлък и тогава кадетите започват своето първоначално военно обучение именно от Казанлък, на чешките самолети.

През 1927 г. се сключва договор с „Аеро Прага“ за производството на самолети. Не потръгват нещата, условието е било по 100 самолета да се правят на година, за да се попълват нуждите на българската авиация. Агонията продължава до 1930 г., тогава „Капрони Милано“ взема концесията и започва да достроява фабриката и впоследствие да произвежда самолети, т. нар. „Български Капрони“. Италианците са били изключително коректни през целия период на концесията, която продължава от 1930 г. до 1942 г. Първоначално се произвеждат учебни самолети КБ 1 и КБ 2. След това започват да се строят и самолети за напреднало обучение и бойни самолети. Произвеждани са големи самолети за мащабите на българската държава. От „Чучулига 3“ са произведени 45 самолета, от единствения произвеждан двумоторен самолет – „Български Капрони“ - КБ 6 „Папагал“ са произведени 24 самолета и апогет на това усилие е бойният самолет КБ 11 „Фазан“, от който са произведени 50 самолета. Това е единственият български боен самолет, който взема участие в бойните действия в края на 1944 г. Тази история има продължение и тя е свързана с производството на ЛАЗ 7 и ЛАЗ 7-М в България и приключва през 1954 г., когато е затрито българското самолетостроене по политически причини“.

Полк. проф. Д. Недялков

Той е от онези мъже, чиято професия е изписана в очите. Дълбокото им съзнание издава необятната страст към хоризонта и необятното. И в същото време погледът е вгълбен, концентриран. Очи на летец. Говори с премерени думи, всяка на мястото си, но с плам, типичен точно за хората, които гледат на света и живота отвисоко, широко и в мащаб - в буквалния и в преносния смисъл. Лаконичността на думите издават рационалността, разумността и безкомпромисността на Девата в него.

Роден е в Благоевград преди 56 години. Завършил е Висшето военно-въздушно училище „Георги Бенковски“ в Долна Митрополия, специалност „Летец-пилот ВВС“. От 1987 г. е летец-пилот I клас. Заради професионалния фатализъм спестява броя на часовете, прекарани в небето, защото още лети. И преподава. Полковник от ВВС на България. Авиационната му биография започва в Софийския аероклуб.

Творческата му биография включва 7 учебника, 200 научни и популярни публикации, сред които 19 монографии и книги. Много от тях са преведени на чужди езици и прославят по света 100-годишната история на българската авиация. Сред най-известите са „Въздушната мощ на Царство България“, „Български изобретатели“, „Зараждане на въздушната мощ“, „Самолетостроенето в България“, „Въздушната война на Балканите“, „Българската авиация в годините на Студената война“ и др.

Има и два доктората.

Полк. проф. Димитър Недялков е преподавател в катедра ВВС и ПВО на Военна академия „Георги Стойков Раковски“. Заместник-декан на факултет „Командно-щабен“ на Военната академия. Гостува в Казанлък, за да представи книгата си и филма си, посветени на 100-годишнината от създаването на българската самолетна индустрия.

В книгата на полковник-професор Недялков „100 години самолетостроене в България“ близо 200 страници са посветени на самолетната фабрика в Казанлък.

конкретна политика?

- Недалновидност и продажност. И това, което се случва сега, се е случвало и преди. Само че в друга посока е била продажността. Навсякъде интересите, ако не са български, те диктуват разкриване на възможности за други държави. И след като ние не сме произвеждали или сме спрели, това дава пазарни възможности за други държави. Ние сме започнали да купуваме отвън. А докато сме произвеждали самолетите, България е покривала 40% като авиационна техника от това, което е било нужно на държавата ни. То е носило приходи, способности, били са обучавани хора. Създавани са специалисти, развивало се е производство. Това е по-

До 2002 г. ремонтът на двигателите на тези самолети е правен в България. Приватизира се предприятието, прекъсва се тази дейност, сега си ремонтирате двигателите, но в Полша. Вместо да дадем на българите, на местни фирми тази дейност и парите си за това, то ние ще ги дадем на Полша. Преди Полша сме ги ремонтирали в Русия. Трябва да е ясно: ако искаме да сме богата държава, то ние трябва да развиваме способностите си. На България са и необходими самолети. Казанлък има традиции в това отношение и е въпрос на местни усилия, на усилия на местните власти, на усилия на държавата това нещо да бъде възстановено и районът да просперира. Защото това е авангардно усилие.

където държавни структури, /говоря за батальона, който е тук/ притежават такива безпилотни системи. Много скоро ще се постави въпросът тези безпилотни системи да бъдат заменени с други, защото и те имат ресурс. Защо тогава това нещо да не се прави в Казанлък?

Защо управниците ни, преди и сега, унищожават различни важни, структуроопределящи неща, свързани с отбранителната ни индустрия?

- Българските управници не са по-различни от българския народ. Не бива да се делят нещата. Това, което представлява българската политика, е социологическа извадка на това, което са хората, които живеят

нията, че нещо такова се е произвеждало в Казанлък, всичко е нарязано и унищожено.

А не е ли утопично да се надяваме, че нещо от тази самолетна индустрия може да бъде възстановено в близките години, десетилетие?

- Не е утопия, това е реалност. И е въпрос на мислене на местна власт, на държавна или частна инициатива. Това нещо може да бъде възстановено и да се правят много пари от него. Въпрос на прозорливост, далновидност, стратегическо мислене е.

Деляна Бобева

ЕЛИНОР РУЗВЕЛТ

Великите умове обсъждат идеи. Обикновените умове обсъждат събития. Малките умове обсъждат хората.

Смешното момиче. Анна-Елинор е родена в Ню Йорк - първото дете на сем. Елиът и Анна Рузвелт, чийто брак се разпада заради алкохолизма на бащата. Била плахо и затворено, не особено красиво момиче с издадени предни зъби и много комплекси. Наричала себе си „гадно пате“, а майка ѝ я наричала „смешно момиче“. Родителите ѝ умирали рано, с двамата си братя се местят при баба си. Елинор учи танци, езда, плуване, музика, литература. На 15 г. била изпратена във Висшето женско училище в Лондон. Обиколила много европейски страни. Когато навършила 18 г., баба ѝ я върнала в Ню Йорк, за да ѝ намери подходящ съпруг. На приемите и баловете Елинор не привличала вниманието, не танцувала добре, пък и не всеки млад човек се осмелявал да покани високото над 180 см момиче на танци.

Мисис Рузвелт. От нея се заинтересувал далечният ѝ родственик Франклин, студент по право с приятна външност. И двамата живо се вълнували от обществени и политически проблеми. В задушните им беседи Елинор била особено обаятелна. През 1903 г. тя решително му отговорила с „Да“. Сватбата се превърнала в голямо събитие, охранявано от 75 полицаи - с 200 гости и 340 подаръка. До олтара я отвел чичо ѝ Теодор Рузвелт. Сватбеното им пътешествие включвало Италия, Франция, Германия, Швейцария и Шотландия. Родили им се 6 деца - една дъщеря и петима синове, единият от които починал на 8 месеца.

Франклин Делано Рузвелт

Съпружеският дълг. „Дълг на всяка жена е да живее чрез интересите на мъжа си“, смятала Елинор и била неотклонно до съпруга си, докато той се изкачвал по служебната стълбница. Срещала се с много политически личности. По време на Първата световна война шила и готвела на войниците, въпреки, че единственото ястие, което ѝ се удавало, било омлет.

Веднъж ѝ попаднало интимно писмо до Рузвелт от бившата му млада и красива секретарка Люси Месер.

Топлотата и доверието никога не се завърнали в това семейство, бракът едва оцелял. Биографите им еднородно пишат, че повече те не споделяли една и съща спалня. След 1919 г. Елинор активно работила по проблемите на жените - участвала в конгреси, купила училище за

участвала в 5900 мероприятия, изнесла огромен брой лекции и доклади, излязла с над 1400 обръщения, през първата година изминала над 50 000 км във въздуха, през втората - 68 000 км. Затова я наричали „летащата Първа дама“. Само за година получила над 300

ме попитате“, които играели ролята на тест на общественото мнение. Дневниците ѝ, публикувани през 1937 г. под заглавие „Това е моята история“, станали бестселър. През 1949 г. излезли мемоарите ѝ „Аз помня това“. Мъдрите ѝ цитати са популярни до днес.

Белия дом и получавала от Елинор щедри подаръци. Пътешествали заедно, винаги без охрана. За 30-те години приятелство Елинор ѝ написала повече от 2300 писма. По желание на Гикок те били публикувани в биографията ѝ след смъртта ѝ. Защитниците на Елинор смятали, че тези писма са израз само на нейната романтична натура, нищо повече.

Най-активните години. Елинор надживяла мъжа си със 17 г., най-активните ѝ години. Пътувала много - Индия, Япония, Китай, Мароко... Тя има огромен личен принос в изработването на Декларацията на ООН за правата на човека. Делегати от целия свят бурно я аплодирани на Генералната асамблея на ООН през 1961 г. Кенеди я включил в Корпуса на мира и ѝ поверил поста председател на Комисията по правата на жените. През 1957 г. посетила СССР и гостувала на Хрущов във вилата му в Ялта. Била убедена, че докато Германия е член на НАТО, нищо не заплашва мира в света. За огромната си обществена дейност получила 48 почетни дипломи и отличия. Въпреки натоварения си график, винаги била до децата си, не пропуснала нищо, свързано с тях. Никога не забравила рождението им дни, вкл. на снахите и внуците си. На семейните срещи под един покрив се събирали три поколения Рузвелт.

Левкемията. Малцна знаела, че Елинор страда от левкемия. „Не се боя от смъртта“, казвала тя в присъствието на толкова силни болки, че молела да ѝ помогнат

Елинор Рузвелт /1884 - 1962/ е съпруга на 32-я президент на САЩ Франклин Делано Рузвелт и племенница на 26-я президент Теодор Рузвелт. Единствена сред жените на американските президенти е Първа дама 4 мандата - от 1933 до 1945 г., извършвайки революционна промяна в статута ѝ. Прототип е на съвременните първи дами. Самостоятелна и независима, използва средствата за масова информация, за да запозная обществността с широкообхватната си дейност. Писателка, публицистка и правозащитничка с милиони почитатели по света. Оглавява Комисията по правата на човека в ООН и Комисията за правата на жените в САЩ. Има сериозен принос в изработването на Всеобщата декларация за правата на човека. Президентът Труман я нарича "Първата Дама на Света". Сред първите десет е в списъка на Галъп за Най-широко почитаните хора на 20-ти век.

момичета, открила мебелна фабрика за безработни. През 1920 г. съпругът ѝ се кандидатира за вице-президент. Елинор му помагала да подготвя речите си, научила машинопис и стенография. Не спечелили изборите. 39-годишният Рузвелт заболял от полиомиелит и до края на живота си се придвижвал в количка. Решил да продължи политическата си кариера, а Елинор била готова да е до него: вземала уроци по ораторско майсторство и изнасяла доклади от негово име, събирала пари за кампаниите му, наложило се да стане и шофьор.

Първа дама. Когато през 1932 г. демократът Рузвелт станал президент, съпругата му, ненавещаща алкохола, отпила малко шампанско за победата. Било трудно време - криза, безработица, фалит на банки и предпиратия. Елинор пътувала с мъжа си из страната и правела всичко, за да изпълнява той президентските си задължения. Въпреки критиките на американските консерватори, тя се срещала с всякакви хора, вкл. с негри, които приемала на работа в Белия дом, а 28 жени по нейна препоръка били назначени на високи постове в правителството. Веднъж в едно училище за деца със затруднения видяла, че е мръсно и грабнала метлата. Рузвелт я защитавал: „Тя така се учи“. Изслушвал я с голямо уважение и често се шегувал: „Не спорете с Елинор, няма да я победите“.

През 1939 г. Първата дама изпреваряла по популярност мъжа си, одобрявали я 67% от американците. В периода 1933 - 45 г. г-жа Рузвелт

000 писма, на някои отговаряла сама, други давала на президента. След 1942 г. обикаляла териториите на юг от Тихия океан, срецала се на фронта с войниците, пренасяла писмата им до близките им. Заради огромното ѝ влияние мнозина смятали, че самата тя трябва да се кандидатира за президент.

В Белия дом. Тя била очите, ушите и краката на президента, понякога и съвестта му. Не искала лична охрана, отказвала да носи оръжие, стрелянето не ѝ се удавало. Обикновено организираща по три приема седмично. Ненавиждала пушенето, но въвела обичая да се предлагат цигари и на дамите. В нейно отсъствие тези функции изпълнявала дъщеря ѝ Анна, която придружила баща си и на Ялтенската конференция. Елинор била първата президентска съпруга на САЩ, която всяка седмица давала пресконференции. Веднъж я попитали не е ли повлиял полиомиелитът на разсъжденията на президента. Тя отговорила: „Да. У всеки, успял да издържи тази страшна болест, се развива чувство на състрадание и разбиране на проблемите на човечеството“. Залата избухнала в аплодисменти.

Обличала се не много елегантно. Когато разбрала, че е сред първите десет най-елегантни жени, недоверчиво попитала: „Това истинно ли е?“.

Публицистичен талант. Елинор имала невероятен публицистичен талант. Поддържала в списания рубриците „Страницата на мисис Рузвелт“, „Моят ден“, „Ако

Смъртта на президента. Елинор научила печалната вест в един магазин във Вашингтон. Тя казала: „Съчувствам повече на страната ни и на целия свят, отколкото на себе си“. Позирайки на една художничка, Рузвелт получила мозъчен кръвоизлив и издъхнал в балнеосанаториума Уорм-Спринг. В този ден, 12. 04. 1945 г., Люси отново се оказала до него. Думите на Елинор били: „Мога да простя, но не и да забравя“. На четиримата си синове, намиращи се на

Елинор Рузвелт:

- Всеки ден прави по нещо, от което те е страх.
- Никои не може да те накара да се почувстваш унижен без твоето разрешение.
- Прави това, което в сърцето си чувстваш, че е правилно. При всички случаи ще те критикуват.
- Никога нищо не е постигано от човек, който заявява: „Не може да бъде направено“.

различни фронтове, тя изпратила еднакви телеграми: „Скъпи мои, днес баща ви си тръгна от нас. Той изпълни своя дълг докрай, вие също трябва да постъпвате така“.

Лорена Гикок. През 1978 г. от писмата на покойната от 10 години талантлива журналистка се разбирало, че тя е била интимна приятелка на Елинор Рузвелт. Дружбата ѝ започнала по време на президентските избори през 1932 г. Лорена имала дори своя стая в

спокойно да умре. Елинор Рузвелт умира на 7 ноември 1962 г. на 78 години. Последният ѝ дом е в розариума на Хайд-Парк, редом до съпруга ѝ. „Ню Йорк Таймс“ излиза със заглавие „Тя беше символът на новата роля на жената в света“, а демократът Адлай Стивънсън заявява: „Няма я вече приятелката на цялото човечество“.

Мария Рашкова

Източник:

„Първата дама на Америка“

За връзка с редакторите на "Трибуна Арсенал":
 Редакция: e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com
 Деляна Бобева: 0882 98 70 13, e-mail: didab@abv.bg
 Диана Рамналиева: 0882 98 70 14,
 e-mail: diana_ramnalieva@abv.bg
 Мария Рашкова: 0882 98 70 12; Първолета Петкова: 5 74 55